

ΕΡΕΥΝΑ

ΕΙΝΑΙ ΕΤΟΙΜΟ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ;

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΟΥ

3 Ο Κώστας Σημίτης έχει άποψη και δεν διστάζει να την πει. Είναι στο ερώτημα της έρευνας της «Ε» «Είναι το ΠΑΣΟΚ έτοιμο να κυβερνήσει?», μας διαβεβαιώνει μεν ότι είναι έτοιμο, μας εξηγεί όμως αναλυτικά και με ποιο τρόπο πρέπει να κυβερνήσει.

Εναν τρόπο που δεν θα είναι ίδιος με αυτόν του '81-'89, αλλά διαφορετικός, πραγματικά σύγχρονος και προοδευτικός, κι όχι μόνο στα λόγια.

Οι προτάσεις του είναι:

Εμμονή στη διαδικασία εκσυγχρονισμού των κομμάτων και της ελληνικής κοινωνίας. Κατάρ-

ΕΡ.: Για την επίτευξη των στόχων που ετέθησαν για την ελληνική οικονομία μετά το Μάαστριχτ, καθώς και γι' αυτή καθεαυτή την διαχείριση των οξυμένων προβλημάτων της, δεν είναι αναπόφευκτη η ύπαρξη ενός σταθεροποιητικού προγράμματος λιτότητας; Σε τι θα διαφέρει ένα τέτοιο πρόγραμμα εκπονηθέν από το ΠΑΣΟΚ, από το πρόγραμμα της Ν.Δ.; Και ποιες εγγυήσεις υπάρχουν ότι θα τύχει καλύτερης λαϊκής υποδοχής;

ΑΠ.: Ας διαπιστώσουμε πρώτα απ' όλα ποια ήταν τα αρνητικά στοιχεία της οικονομικής πολιτικής της Ν.Δ. Θα τα συνοψίσω σε τρία σημεία: την έλλειψη σχεδιασμού, την αδιαφορία για τις κοινωνικές επιπτώσεις και τη μη πρόωθηση αναπτυξιακών μέτρων.

Η πολιτική του ΠΑΣΟΚ πρέπει να είναι ριζικά αντίθετη σε αυτά τα τρία σημεία. Πρώτα απ' όλα θα πρέπει να υπάρξει ένας ευπεισματομένος σχεδιασμός της οικονομικής πολιτικής. Ο σχεδιασμός αυτός μπορεί να γίνει σε γενικές γραμμές ήδη από τα τώρα. Να υπάρχει δηλαδή επεξεργασία του πλαισίου και των γενικών κατευθύνσεων. Τα συγκεκριμένα μέτρα και οι λεπτομέρειες όμως θα εξαρτηθούν από την κατάσταση της οικονομίας τη στιγμή που θα αναλάβει το ΠΑΣΟΚ την ευθύνη της διακυβέρνησης.

νουν αγορές στο εξωτερικό, ενώ ταυτόχρονα αυξάνεται η διείσδυση στο εσωτερικό. Η ελληνική βιομηχανία πρέπει να επανακτήσει το χαμένο έδαφος. Χρειάζεται επίσης μια εισοδηματική πολιτική που να μη σπρώχνει αυτή το κύριο βάρος της σταθεροποιητικής προσπάθειας.

«Χτύπημα της φοροδιαφυγής»

Αυτό είναι δυνατό, γιατί το κέντρο βάρους θα πέσει στην ανακατανομή των φορολογικών εσόδων σε βάρος των παρασιτικών και μεταπρατικών δραστηριοτήτων, σε βάρος της παραοικονομίας.

Δεν μπορούν να επιβαρυνθούν κι άλλο οι εργαζόμενοι και ο παραγωγικός και υγιής τομέας της οικονομίας.

Απαιτείται λοιπόν μια αποτελεσματικότερη φορολόγηση του εισοδήματος των αυτοαπασχολούμενων, των αγροτών και ελεύθερων επαγγελματιών, με προσδιορισμό των φορολογικών τους υποχρεώσεων βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

Αυτά είναι μερικά από τα σημεία ενός προγράμματος σταθεροποίησης κι ανάκαμψης. Τα προγράμματα σταθεροποίησης είναι προγράμματα λιτότητας, όταν, όπως το σημερινό της Ν.Δ., μετά από δυο χρόνια, δεν παράγουν κανένα αποτέλεσμα και δεν υπάρχει προοπτική και η συνέχιση της προσπάθειας μείωσης των δαπανών του, αφού τα ελλείμματα δεν αφήνουν πολλά περιθώρια ελιγμών. Αναφέ-

ρηση του συστήματος των πελατειακών σχέσεων κομμάτων, κυβέρνησης και ψηφοφόρων.

Αξιοποίηση του στελεχικού δυναμικού που διαθέτει το σύνολο της ελληνικής κοινωνίας κι όχι μόνο αυτού του ΠΑΣΟΚ.

Σταθεροποιητική αναπτυξιακή οικονομική πολιτική που θα στηρίζεται στο σχεδιασμό, στο διάλογο και στην προσπάθεια βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας.

Οχι άλλη επιβάρυνση των μισθωτών, όχι πάγωμα των μισθών, αλλά σύλληψη της φοροδιαφυγής αγροτών και ελεύθερων επαγγελματιών. Συνέχιση της αποκρτικοποίησης για τις δημόσιες επιχειρή-

σεις που ανήκουν στον ανταγωνιστικό τομέα της οικονομίας. Οχι υπαναχωρήσεις, όπως αυτή του 1985, στην εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής, χάρη του κοντοπρόθεσμου και κακώς εννοούμενου πολιτικού οφέλους.

Δημιουργική, ανεξάρτητη κι επιθετική πολιτική στα εθνικά θέματα, δίχως φοβία, εθνικισμό κι απομονωτικές διαθέσεις, ικανή να βγάλει τη χώρα από την περιθωριοποίηση. Εμμονή στην προσπάθεια να παραμείνει η χώρα στην πρώτη ταχύτητα της ΕΟΚ.

Πανστρατιά εκσυγχρονισμού προτείνει λοιπόν το μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ τόσο για το κόμμα του όσο και για την ελληνική

κοινωνία. Και πιστεύει ότι μ' αυτό τον τρόπο ένα κόμμα όχι μόνο μπορεί να κερδίσει την εξουσία αλλά και να τη διατηρήσει δίχως μικροπολιτικούς ελιγμούς και υπαναχωρήσεις.

Ο Κ. Σημίτης είναι το τέταρτο ηγετικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ, ύστερα από τους κ.κ. Θ. Πάγκαλο, Γ. Αρσένη και Στ. Τζουμάκα, που απαντά σήμερα στα ερωτήματα της έρευνας της «Ε».

Ολοι τους υποστήριξαν ότι το κόμμα τους είναι σήμερα έτοιμο να κυβερνήσει ή τουλάχιστον πολύ πιο έτοιμο από το 1981 γιατί έχει δει τα παλιά του λάθη.

• Εμείς μένει να διαπιστώσουμε όχι μόνο αν τα έ-

χει δει, αλλά και αν στην πράξη δεν τα επαναλαμβάνει. Αν δεν επαναλαμβάνει δηλαδή, τη γενικόλογη παροχή υποσχέσεων, και το δημαγωγικό χείμα των αυτιών, αν δεν κολακεύει τις πιο παρωχημένες αντιλήψεις που επικρατούν ακόμη στους κόλπους της ελληνικής κοινωνίας.

Γιατί, όπως ορθά εξυπονοεί ο Κ. Σημίτης, η μάχη για το μέλλον της Ελλάδας δεν κρίνεται μόνο από το ποιο κόμμα θα βριστεί στην εξουσία, αλλά από τους ρυθμούς και το περιεχόμενο του εκσυγχρονισμού όλων των τομέων του κοινωνικού και δημοσίου βίου. Παρακολουθήστε αναλυτικά τις απόψεις του:

ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ

Υπαίρχει εμπειρία ...αλλά όχι εγγυήσεις ότι δεν θα ξαναγίνουν λάθη

ρομαι τόσο στο πάγωμα των αμοιβών στο δημόσιο τομέα όσο και στην αποκρτικοποίηση.

ΑΠ.: Η πολιτική του παγώματος των αμοιβών είναι πολιτική ανασχετική της ανάπτυξης προσπάθειας; Δεν πρέπει να επαναληφθεί.

Χρειάζεται βέβαια, και σ' αυτό συμφωνώ μαζί σας, και στη πλευρά των δαπανών να υπάρχουν ορισμένα μέτρα. Για παράδειγμα απαιτούνται: το σταμάτημα των προσλήψεων στο δημόσιο τομέα, επανεξέταση των επιδοτήσεων και επιχορηγήσεων, εξορθολογισμός των στρατιωτικών δαπανών, έλεγχος με σύγχρονες τεχνικές των δαπανών των υπηρεσιών, συνέχιση της πολιτικής, που ήταν η πολιτική του ΠΑΣΟΚ από το 1985 και μετά, για την απελευθέρωση του δημόσιου τομέα από δραστηριότητες που ανήκουν στον ανταγωνιστικό τομέα της οικονομίας, στην αγορά κι απλώς επιβαρύνουν το Δημόσιο χωρίς να προσφέρουν τίποτα.

ΑΠ.: Κάθε κόμμα έχει υποχρέωση να ανακοινώνει πριν από τις εκλογές τις κατευθύνσεις της πολιτικής του. Τα κόμματα δεν είναι όμως δημόσιοι οργανισμοί προγραμματισμού. Δεν είναι σε θέση να επεξεργαστούν ένα πολύτομο πρόγραμμα που να ρυθμίζει κάθε λεπτομέρεια. Είναι σε θέση και πρέπει να ετοιμάσουν φακέλους, να προβούν σε επιλογές και ιεραρχίες, να πάρουν αποφάσεις για τις υπάρχουσες κοινωνικές και οικονομικές αντιθέσεις, να προετοιμάσουν την αυριανή πολιτική τους σε τέτοιο σημείο ώστε να είναι άμεσα εφαρμόσιμη. Στην περίπτωση της οικονομικής πολιτικής οι κατευθύνσεις είναι ανάγκη να συγκεκριμενοποιηθούν μέσω του διαλόγου με τους ενδιαφερόμενους. Ούτως ώστε να υπάρχει η σύγκλιση, η κοινή αποδοχή και προσπάθεια για να πετύχει η υλοποίησή τους.

ΑΠ.: Παρότι η ανάγκη φορολογικής μεταρρύθμισης - που μας είπατε - είναι αδιαμφισβήτητη για την αύξηση των εσόδων του Δημοσίου, δεν είναι αναπόφευκτη και η συνέχιση της προσπάθειας μείωσης των δαπανών του, αφού τα ελλείμματα δεν αφήνουν πολλά περιθώρια ελιγμών. Αναφέ-

συμφέροντα της οικονομίας στο κοντόπρωρο παιχνίδι διεκδίκησης της εξουσίας. Ποια εγγύηση δίνει το ΠΑΣΟΚ ότι δεν θα επαναλάβει το ίδιο λάθος;

ΑΠ.: Δεν υπάρχουν εγγυήσεις σε αυτά τα θέματα. Το ΠΑΣΟΚ έχει όμως αποκτήσει εμπειρία από το παρελθόν, έχει εκτιμήσει τις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας και ιδιαίτερα την υποχρέωση να μη μείνουμε στις χώρες δεύτερης ταχύτητας της Ευρώπης και θα κάνει - πιστεύω - ό,τι απαιτείται δίχως παρεκκλίσεις για την επίτευξη αυτού του στόχου.

ΕΡ.: Ακόμα κι αν αυτό μπορεί να έχει κάποια στιγμή το τίμημα να χάσει την εξουσία;

ΑΠ.: Νομίζω ότι μια πολιτική η οποία είναι κατανοητή, δείχνει ότι φέρνει αποτελέσματα και είναι σοβαρή, δεν πρόκειται να οδηγήσει ένα κόμμα που την εφαρμόζει στην απώλεια της εξουσίας.

Τα στελέχη

ΕΡ.: Το στελεχικό δυναμικό που διαθέτει το ΠΑΣΟΚ από μόνο του, νομίζετε ότι επαρκεί για τη χάραξη και υλοποίηση μιας τέτοιας σοβαρής πολιτικής ή

“
Είναι πολλοί που θέλουν σάσιμα τα πράγματα
”

απαιτείται και η αξιοποίηση κι άλλων δυνάμεων που υπάρχουν στην ελληνική κοινωνία αλλά δεν ανήκουν στο κόμμα σας;

ΑΠ.: Το ΠΑΣΟΚ έχει το στελεχικό δυναμικό να κατευθύνει μια τέτοια πολιτική. Θα ήταν λάθος όμως να βασιστεί αποκλειστικά στις δικές του δυνάμεις. Η πολιτική αυτή θα πετύχει αν υπάρξει μια ευρύτερη κοινωνική κινητοποίηση. Γι' αυτό και απαιτείται στράτευση προσώπων που δεν ανήκουν αποκλειστικά σ' έναν πολιτικό χώρο ή δεν έχουν τη σφραγίδα του κομματικού μέλους. Θα πρέπει όσοι περισσότεροι συμφωνούν με την κατεύθυνση αυτή, να συνταχθούν με την προσπάθεια υλοποίησής της και να συνεισφέρουν με τις ιδέες και τη δουλειά τους για την επιτυχία της.

ΕΡ.: Στα εθνικά θέματα σε τι διαφέρει ή θα διαφέρει η πολιτική του ΠΑΣΟΚ από αυτή της Ν.Δ.; Βλέπουμε ότι σήμερα, για λόγους ισορροπίας, υπάρχει ένας συναγωνισμός των δυο κομμάτων ή έστω πτερύγων τους γύρω από έναν άνευ περιεχομένου και προοπτικής, δημαγωγικού τύπου, εθνικισμό.

ΑΠ.: Η πολιτική της Ν.Δ. υπήρξε και στα εθνικά θέματα πρόχειρη κι ασχεδιαστή. Αλλάζε συχνά κατευθύνσεις και χαρακτηρίστηκε επισημότητα από την πεποίθηση ότι είναι δυνατό να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα μέσω των φιλικών σχέσεων με τις ΗΠΑ και μέσω της προσήλωσης στην πολιτική τους.

Όμως οι ΗΠΑ στη διαφορά μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας δεν δείχνουν να προτιμούν την Ελλάδα. Η Τουρκία παίζει γι' αυτές πιο αποτελεσματικά το ρόλο

του σταθεροποιητικού παράγοντα στη Μέση Ανατολή. Οι ΗΠΑ στις πιθανές διαφορές της Ελλάδας με άλλες βαλκανικές χώρες θα επιδιώκουν πρώτα απ' όλα μια τάξη πραγμάτων που θα ευνοεί την επιρροή τους και που δεν θα είναι οπωσδήποτε εκείνη που συμφέρει την Ελλάδα.

Εμείς πρέπει να έχουμε μια αυτόνομη πολιτική που να την καθορίζουμε με βάση τον ευρύτερο στόχο της εθνικής μας στρατηγικής, που είναι η ένταξή μας στις ευρωπαϊκές διαδικασίες και η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

«Οχι εθνικισμός»

Η σημερινή πολιτική της Ν.Δ. μάς έχει απομονώσει από τους γειτονές μας και μας έχει φέρει σε αντιπαλότητα με αυτούς. Εχει δημιουργήσει στον ελληνικό λαό την πεποίθηση ότι η χώρα μας βρίσκεται σε πολύ μεγάλο κίνδυνο.

Πιστεύω, αντίθετα, ότι θα έπρεπε να βλέπουμε την εποχή των ανακατατάξεων στα Βαλκάνια με ελπίδα κι όχι με φόβο. Ως μια πρόκληση που ανοίγει σε μας νέες δυνατότητες.

Το φαινόμενο του εθνικισμού που επισημαίνεται είναι ακριβώς ένα φαινόμενο αντίδρασης ενάντια στο γενικό κλίμα του φόβου, της περιθωριοποίησης και της απομόνωσης. Μια πολιτική που θα διανοίξει και θα τονώσει τις προοπτικές να παίξει η Ελλάδα ένα δημιουργικό ρόλο στα Βαλκάνια και στην Αν. Μεσόγειο, μπορεί να μεταστρέψει τη σημερινή εσωστρέφει και αμυντική διάθεση που χαρακτηρίζει σήμερα μεγάλα τμήματα του ελληνικού λαού.

ΕΡ.: Και που υπάρχει βέβαια και μέσα στο ΠΑΣΟΚ;

ΑΠ.: Είναι αλήθεια ότι αυτή η διάθεση υπάρχει μέσα σ' όλα τα κόμματα. Αλλά - σας είπα - μπορεί να έχουμε μεταστρέψει αν ανοιχτούν άλλες προοπτικές.

ΕΡ.: Κύριε Σημίτη. Τελικά πόσο έτοιμο είναι σήμερα το ΠΑΣΟΚ να κυβερνήσει; Κι είναι πιο έτοιμο από το 1981. Αλλά πόσο έτοιμη είναι και η ελληνική κοινωνία να δεχτεί το ΠΑΣΟΚ; Και ποιο ΠΑΣΟΚ; Αυτό μιας σύγχρονης προοδευτικής εκσυγχρονιστικής πολιτικής ή αυτό του 1981-89 που δεν το εμπιστεύεται και τόσο;

ΑΠ.: Το ΠΑΣΟΚ αυτή τη στιγμή διαθέτει πολύ μεγαλύτερη εμπειρία σχετικά με τα προβλήματα διακυβέρνησης από αυτήν που διέθετε το 1981. Μπορεί να κυβερνήσει, σε σύγκριση με τότε, πολύ πιο αποτελεσματικά.

Εχουμε τα στελέχη που μπορούν να εφαρμόσουν αυτή την πολιτική. Εχουμε διαμορφώσει με αλληπαλές προσπάθειες και με αυτοκριτική μετά το 1989, τις πολιτικές κατευθύνσεις για μια άλλη πορεία της ελληνικής κοινωνίας.

Εχουμε διερυνήσει τα προβλήματα, εκπονήσει κατευθύνσεις γραμμές, συζητήσει λύσεις, είμαστε έτοιμοι. Αλλάστε το κύριο ερώτημα δεν αφορά μόνο το ΠΑΣΟΚ. Αλλά πόσο έτοιμη είναι και η ίδια η ελληνική κοινωνία να δεχτεί τον αναγκαίο εκσυγχρονισμό που θα την οδηγήσει σε μια έξοδο από τη σημερινή κρίση. Θα πρέπει να διαπιστώσουμε ότι υπάρχουν πολλές αναστολές που μπορούν να καθυστερήσουν σημαντικά την επίλυση των προβλημάτων.

Μιλήσαμε για τα εθνικά θέματα και είδαμε ότι υπάρχει έντονη αμυντική διάθεση και φόβος και δεν αντιμετωπίζουμε τις νέες δυνατότητες και προκλήσεις. Στην οικονομία, υπάρχει έλλειψη προετοιμασίας για το μέλλον. Η Ελλάδα πρέπει να γίνει μέλος της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, αλλά οι κοινωνι-

κοί φορείς δεν προβληματίζονται γύρω από το τι σημαίνει αυτό και ποια προετοιμασία πρέπει να γίνει.

Ο ελληνικός λαός θέλει να συμμετάσχει στην ευρωπαϊκή ενότητα, είμαστε περισσότερο Ευρωπαίοι από τους άλλων χωρών, όμως ταυτόχρονα δεν αποδεχόμαστε τα μέτρα εκείνα που οδηγούν στην ένταξή μας στο νέο περιβάλλον.

Ενα τρίτο παράδειγμα αυτής της ανετοιμότητας της ελληνικής κοινωνίας είναι η στάση μας απέναντι στην πελατειακή λειτουργία της δημόσιας διοίκησης. Υπάρχει γενική κατακραυγή για το κομματικό κράτος. Όλοι οι Έλληνες δεν θέλουν τις πελατειακές σχέσεις και το ρουσφέτι, όμως ταυτόχρονα πάρα πολλοί θέλουν να κάνουν μια εξαίρεση για την περίοδο μετά την αλλαγή της κυβέρνησης. Πιστεύουν ότι θα πρέπει να υπάρξει μια «τακτοποίησή» τους και μετά να ισχύσουν για τους άλλους οι αντικειμενικοί κανόνες. Με τον τρόπο όμως αυτό δεν θα σταματήσουν ποτέ οι διαδικασίες που οδήγησαν στο σημερινό τέλμα.

Λέγομαι ότι τα κόμματα θα έπρεπε να έχουν δουλέψει προς την κατεύθυνση των νέων αντιλήψεων. Να έχουν επιστρέψει τα προβλήματα και να έχουν δημιουργήσει την πεποίθηση ότι χρειάζονται λύσεις διαφορετικές από τις παλιές. Όμως δεν είναι μόνο δουλειά των κομμάτων ο εκσυγχρονισμός. Είναι και δουλειά του καθενός από εμάς. Και γι' αυτό πρέπει να δούμε κριτικά το παρελθόν να διαμορφώσουμε μια άποψη για το πως μπορούμε να ξεπεράσουμε αυτό το παρελθόν που μας βασανίζει.

ΕΡ.: Θα βλέπατε δηλαδή ένα είδος ταρακουνηματος ειλικρινείας κι εκσυγχρονισμού, κι αντίστροφα ταρακουνηματος ενάντια στη δημαγωγία και τις εύκολες λύσεις;

ΑΠ.: Αυτό το ταρακουνημα, για να χρησιμοποιήσω το δικό σας όρο, θα έπρεπε να υπάρξει εδώ και καιρό. Αλλά ως μνη ξεχνάμε ότι είναι πολλοί εκείνοι που θέλουν να μείνουν τα πράγματα στάσιμα, όσο κι αν πολλές φορές χρησιμοποιούν τους όρους του «νέου» και του «προοδευτικού». Το νέο και το προοδευτικό είναι εκείνο το οποίο θα μας οδηγήσει σε κάτι διαφορετικό από το σήμερα. Το διαφορετικό είναι επιβεβλημένο γιατί αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε σε μια διαδικασία απομόνωσης και περιθωριοποίησης της χώρας.